

nenaučna fantastika

rukopisi se ne vraćaju (V)

arkadij arkanov

Ljubazni posetilac je bio obučen jedno i neuredno. Imao je glatko izbrišanu glavu, crnu okruglu bradu i mrtve oči koje ništa nisu izražavale. Čutke je pružio Čikinitu Kaelu u svitak uvijen list skupe, kako je uspeo primeti Čikinit Kaelo, hartije. . . Čikinit Kaelo je uzeo rukopis i spustio ga u korpu pored sebe. Ljubazni posetilac može ići zato što je Čikinit Kaelo zauzet, a rukopis će pročitati posle Mladog meseca. ako ljubazni posetilac želi da čuje mišljenje Čikinita Kaela može doći trećeg dana posle Mladog meseca. . . Pa-pa-pa. . . Pe-pe-pe. . . Ljubazni posetilac ima drskosti da traži odgovor odmah? . . . A čime se ljubazni posetilac razlikuje od ostalih ljubaznih posetilaca čiji sastavi čekaju red u ovoj korpi? . . .

Ali ljubazni posetilac kao da nije razumeo reči Čikinita Kaela. Samo je slegao ramenima i nije nameravao da se pomakne sa mesta. . . Pe-pe-pe. . . Jedino što je ljubazni posetilac svoj sastav doneo na podzrivo skupom papiru. . . Ko je? Šta će starom Čikinitu Kaelu neprijatnosti na staru čelavu glavu? Šta se sve ne dešava? U poslednje vreme se čak i ministarska deca bave stihotvorstvom. Pa, onda, Čikinit Kaelo će napraviti izuzetak za ljubaznog posetioca kad je tako uporan. . .

Čikinit Kaelo je izvanio iz korpe, razvio skupi papir i. . . pa-pa-pa. . . pe-pe-pe. . . udubio se u čitanje. . . »Dobra si postala pa si mi mrsko, o psino! Do ropske pokornosti gospodar te doveo i, uz osmeh zadovoljni, drugom nazvao. Žalosno mašući repom sada ga ti mrziš, odvratno cvileći sa stola primaš otpatke. . . « Pa-pa-pa. . . Čikinit Kaelo je pogledao ljubaznog posetioca, ali ovaj je bio potpuno bezizražajan. . . »I roba svoga u ljudskom obličju prljavim psetom, baš kao i tebe, gospodar naziva. Probudi se, napregni svoje šape, o psino! Noću bezdanu Slobode neprimetno idi, tamo o stenu naoštri i zube i kandže. . . « Pe-pe-pe. . . Kakve su ovo aluzije? . . . »I dovuci se do samog ruba bezdana, da bi panteriskim skokom na grudi gospodara skočio — i očnjacima grlo raskidao. . . « Čikinit Kaelo je ponovo pogledao ljubaznog posetioca i potpuno jasno je sebi predstavio njegovu izbrišanu glavu sa okruglom bradom odvojenu od trupa. . . »I raspu mi situ i masnu trbušinu, i svoju žed utolio krvlju gospodarskom. . . « I Čikinit Kaelo je jasno ugledao odvojene od trupa noge i ruke ljubaznog posetioca. . . »I lešinu bacio poganim šakalima, i ponovo sebi vratilo gordo ime — Pasl. . . « Ne, pre svega će nesrećnog posetioca lancima okovati za kameni stub, pored pupka će izrezati maleni komadić tela i na to mesto će postaviti gladnog pacova. Pacov će početi da se uvlači u telo proždričući utrobu dok ne dospe do srca. . . To je teška kazna. . . Čikinita Kaela j čak potresla. . . Dostojan kraj za. . . Na kraju lista Čikinit Kaelo je ugledao ime Ferugo. . . Znači, ljubaznog posetioca zovu Ferugo? . . . Ah, Ferugo je gospodar ljubaznog posetioca. . . I Ferugo želi da ovaj sastav ude u »Almanah« Čikinita Kaela i bude objavljen? . . . (Najvažnije je ne uplašiti ljubaznog posetioca). . . Ali radi se o tome što je. . . Ferugov sastav, tako valja reći tvom gospodaru, nedorađen, slab po rečima, misli su razvučene, ali Ferugo ne treba da napušta stihotvorstvo, jer izvestan talenat ima, neka napiše još nešto i neka po ljubaznom posetiocu pošalje Čikinitu Kaelu, koji će ga čekati trećeg dana posle Mladog meseca. . . Doneto delo Čikinit Kaelo će zadržati kod sebe, da bi, proučivši ga, Ferugo dao iscrpnija objašnjenja. I Čikinit Kaelo je iz žute kutije izvadilo i pružio ljubaznom posetiocu žuti kamen, čije je značenje trebalo biti poznato svakome ko odluči da Čikinitu Kaelu donese svoje delo. Mora se znati da Čikinit Kaelo nema slobodnog vremena da bi svakome objašnjavao kako i zašto. I zato je Čikinit Kaelo uveo tri kutije. Crni kamen iz crne kutije je značio da određeno delo ne valja, ne odgovara i vlasnika tog dela mole da više ne opterećuju Čikinita Kaela. Žuti kamen iz žute kutije značio je ono što je Čikinit Kaelo nedavno objasnio ljubaznom posetiocu. U crvenoj kutiji je ležalo kamenje predviđeno za one čiji su sastavi primljeni i potrebni Čikinitu Kaelu i njegovom »Almanahu«. . . Znači, baš trećeg dana posle Mladog meseca. . . A sada ljubazni posetilac može biti slobodan. . .

Čim se aljkavo obučen bradonja sa obrijanom glavom udaljio, Čikinit Kaelo je dohvatio hartiju sa Feruginim delom i ponovo ga je počeo čitati bezglasno mičući usnama. Čitao je i postajalo mu je strašno, kao da ovo nije napisao neki tajanstveni Ferugo nego sam Čikinit Kaelo i sad mu predstoji da odgovara i da se pravda pred samim madrantom. . . Pa-pa-pa. . . Možda, uništiti ovaj prokleti papir, kao da ništa ni bilo? . . . Pe-pe-pe. . . Ali, pošto će se Ferugo ponovo pojaviti, a šta će mu sad pasti na um da napiše to samo nebo zna! . . . A šta (i pomisao je strašna!) ako nema nikakvog Feruga nego je Prvi ministar jednostavno odlučio da proveri pravu odanost Čikinita Kaela i poslao mu ljubaznog posetioca sa ovom zaverom? . . . Pe-pe-pe. . . A stari glupi Čikinit Kaelo uzima vodu u usta i čuti? A ne čuti li on zato što je saglasan sa napisanim, a ako se i ne slaže toliko je glup da nije u stanju da shvati strašni smisao napisanog? . . . Jednostavno, kao da je poludeo, ferugo je odlučio da zaštititi jednu domaću životinju i nagovara je da rastrgne svog gospodara? Gde živi taj gospodar? Kako se zove ta jedna životinja? Ili Čikinit Kaelo veruje da je pametniji od drugih! . . . Ah, ne veruje? Onda zašto Čikinit Kaelo, koji sam priznaje da nije pametniji od drugih, mora da se bavi tako važnim državnim poslom? Ne, takvim poslom se mora baviti čovek koji je pametniji od drugih! Dozvolite! Čikinit Kaelo je pametniji od mnogih drugih! Ah, pametniji? Onda, koji je to gospodar i kako se zove njegov pas? . . . I tada je Čikinit Kaelo osetio kako se ne nečija nego njegova čelava glava odvajala od tela, i on je grčevito progutao pljuvačku. . . Pa-pa-pa. . . Obavesti! Obavesti prvog ministra, hitno! . . .

Tog trenutka se iz donjeg dela popeo stariji prepisivač i zamolio je Čikinita Kaela da se spusti dole da bi pogledao prvu prepisanu varijantu budu-

ćeg crvenog »Almanaha«. Čikinit Kaelo je spustio na sto, zavrnuvši ga prvo u svitak, Ferugov rukopis i sišao je dole. U potpunosti je odobrio prvu varijantu crvenog »Almanaha«, ali je naredio da se izmeni prognoza vremena, koja je, po predskazivaču, trebalo da glasi suša i vrućina, i da se zameni sa svežije sa slabom kišom, zato što madrant nije podnosio vrućinu. U crnom neka ostane suša i vrućina. . . Kada se Čikinit Kaelo popeo na svoju terasu Ferugovog rukopisa uvijenog u rolnu nije bilo. . . Čikinit Kaelo je pretražio čitavu zgradu, pretuio je korpu, nekoliko puta je oprčeo kuću spolja — da nije iznenadni nalet vetra odneo rukopis na ulicu? . . . Uzalud. . . Ferugov rukopis je nestao bez traga. . . Teško dišući, oblijavajući se znojem, Čikinit Kaelo se spustio u svoju fotelju, besmisleno gledajući prazan sto. . . Pa-pa-pa. . . Pe-pe-pe. . . «

Osetivši olakšanje i smirivši se, Gajski je iskinuo list iz već pročitano delo i iskoristio ga po propisu, govoreći: »Tako treba! Tu je tvoje mesto!« U hodniku se sudario sa Indejem Gordejevičem koji je odlazio kući.

— Gajski, ispratite me do kuće — predložio je Indej Gordejevič. Gajski nije mogao odbiti Indeja Gordejeviča.

Ugledavši u satiričarevim rukama svesku u crnom povezu Indej Gordejevič je pitao:

— Među nama, Gajski, kako vam izgleda ta stvarčica?

— Pakost, — najednom je urliknuo Gajski. — Nemoralno delo! Skribomansko buncanje! . . . Bez misli! Bez igre uma! Poročna ideja!

— Moj utisak je nešto drukčiji. . . Još mi je teško da ga formulišem. . . Neki filozof je rekao da književnost ne deluje na svest, nego na podsvest. . . Onda. . . Kako da vam kažem? Uzdam se u vašu mušku skromnost. . .

— Kao grob, — rekao je Gajski.

— Ta priča je u mene ulila nove snage. . . Dosta mi je da pročitam samo redak jubilarne broja, a pred očima mi je Rigonda, — zburnjeno je izgovorio Indej Gordejevič.

— Ništa iznenađujuće, — saglasio se Gajski. — Ona je vredna, lepa i vrlo ženstvena žena, a vi ste još dosta mlad muškarac. . .

— Ništa slično nisam osećao već petnaest godina. . . A sad sam pročitao i. . .

— Indeju Gordejeviču, nesreća je što ne priznajemo proroča u svojoj sredini. . . Setite se kakvu ste mi oštru priču odbili, a makar kakvo dubre na vas deluje. . .

Gajski je, kad je trebalo, umeo da poradi za sebe.

— Ne osporavam, Gajski, — rekao je Indej Gordejevič, — imate živ um, oštar jezik, ali ni jedna vaša priča čak nije ni dotakla ono što filozofija naziva podsvest. . . A ovde. . .

— Prikazujete željeno kao stvarno! — rekao je Gajski kad su već stigli do kuće Indeja Gordejeviča.

— Ne daj bože! Jezik pregrizao! — zaključio je Indej Gordejevič i, ne dočekavši lift, pojurio uz stepenice kao planinski jarac.

»I on zavide«, — pomislio je Gajski i tek ovde je primetio da je, zabrljavši se sa Indejem Gordejevičem, zaboravio da ostavi na sto Olge Vladimirovne svesku u crnom povezu. I ponovo je osetio nailazak sledećeg izliva. Brzo je shvatio da od odgovarajućeg javnog mesta neće stići, a zbog toga kucati Indeju Gordejeviču nije baš prijatno, pa je krupnim koracima požurio u spasonosnu luku, Vovčev stan.

XI

Te večeri u 20 časova i 30 minuta isticao je rok za jednu od najneverovatnijih opklada koje su ikada sklopili Vovec i Kolbasko. Evo, ukratko, o čemu se radilo. Pre dve godine Kolbasko je bio na službenom putu u gradu Kačarovu, gde je pisao poemu »Žita moja slobodna«. Sišavši iz sobe u restoran da večera ugledao je za stočićem pored orkestra muhoslavskog pesnika — pevača Prodoljnog, autora čuvene »Muhoslavke lirске«. Prodoljni je bio čuven još po jednoj stvari: imao je priličnu, da se ne kaže poveliku grbu. Ta činjenica za Kolbasko nije bila otkriće, a ni sama činjenica što Prodoljni sedi u kačarovskom restoranu nije ništa govorila. U drugo vreme Kolbasko ne bi propustio čak i da sedne kod Prodoljnog, koji je bio bogat čovek i ponekad je voleo da časti. A ko će se, recite, u naše vreme odreći besplatne večere? Samo budala. A Kolbasko, kao što je poznato, nije bio budala i, što je još važnije, nije ni mislio da je budala. Znači, u drugo vreme bi Kolbasko priseo kod Prodoljnog. Ali Prodoljni nije bio sam. Naspram njega je sedeo mladoliki s licem Fernandela, takođe grbavac. . . Ali ni to još nije kraj. Obojica su zabavljali lepu mladu grbonjicu, a služio ih je, što je bilo najčudnije, grbavi kelner. Kolbasko je spadao u ljude koji smatraju da se ništa ne dešava slučajno i njegov upalje mozak je grozničavo radio. . . Sekta? Teško. Prodoljni je bio sekretar društva »Znanje«. Simpozium? Međunarodni kongres? Ali gde su zastavice na stolovima? Gde su transparenti na ulicama? Rodaci? Uopšte ne liče. . . Ne. Tu je nešto drugo. . . Rešavajući taj rebus Kolbasko je večerao, obračunao se sa kelnericom koja je na početku večere u njemu izazivala gađenje, ali kako je prazno bocu postajala je sve privlačnija, dok se na kraju večere nije pretvorila u lepoticu, danas toliko potrebnu njegovom pesničkom srcu. Pozvao je k sebi u sobu i odmah je bio odbijen, pomislio je da je to još bolje i pitao je otkud u Kačarovu toliko grbavaca, na šta je kelnerica odgovorila da u gradu živi jedan starčić — reparirani Jeremenin grčkog porekla — koji ispravlja grbe za dost kratko vreme, i da je pre pola godine oslobodio grbe njenog pokojnog muža, što je muža, nego je i nju. Tada se kelnerica ledima okrenula Kolbasku pružajući mu mogućnost da se sam uveri u ono što priča. Kolbasko, koji nije bio samo osetljiv nego i praktičan, brzo je smislio da tu činjenicu kvarno iskoristi sa korišću za sebe. I vrativši se u Muhoslavsk, iste večeri je predložio Vovcu opkladu da neće proći ni dve godine, a pevaču Prodoljnom će nestati grba. Vovca nije trebalo dugo nagovarati i on je položio rublju protiv petstotina. U ovom slučaju, kao i u ostalima, Vovec je zaključio da toliku sumu od Kolbaska nikad neće dobiti, ali bocu će uvek iščupati. Kolbasko, ne posvetivši Vovca u tajnu kačarovskog iscelitelja s pravom je smatrao da je rublja već u njegovom džepu. Makar i kroz dve godine. Ali kako je prolazilo vreme grba Prodoljnog ne da se nije smanjivala, nego je još i rasla. Kolbasko je patio, prisiljavajući sebe da zaboravi sklopjenu opkladu, a ponekad ju je prikazivao kao šalu. A Vovec je imao odličnu memoriju, svaki put kad bi na ulici sreo Prodoljnog, trljao je ruke i pogladio stomak predviđajući dan plaćanja. I baš te večeri, o kojoj se govori, isticali je tačno dve godine od onog čuvenog trenutka i Vovec je ispod jastuka izvukao

dokumenat o sklopljenoj opkladi, pitajući na koji način Kolbasko misli da podmiri dug. Kolbasko je povcrvenio i izjavio je Vovcu da je takvu opkladu, znajući da ne postoji način za izlječenje grbe, mogao sklopiti samo podlac, a sa podlacima on ne želi da ima posla i ne namerava da daje novac. Ali pošto su oni ipak bili drugari, i pošto među njima gotovo nikad nije dolazilo do svađe, Vovec je amnestirao Kolbaska zamenivši pet stotina rubalja bocom. Kolbasko je bio presrećan izračunavši da je na račun prostodušnog Vovca uštedeo četiri stotine devedeset rubalja. A prostodušni Vovec je bio u dobitku jer više nije ni očekivao. Kolbasko je skoknuo po piće i oni su pijuckali i mezteli, pokazujući čitavom ostalom svetu primer da je moguć dogovor i u najšakkljivijoj i najkonfliktnijoj situaciji. Njihovu gozbu je prekinuo nervozan zvon na vratima. Arkan Gajski je gotovo oborio Vovca koji mu je otvorio i kroz hodnik je nestao u toaletu.

Kroz deset minuta se pojavio u sobi držeći pod miškom svesku u crnom povezu.

— Pojeo sam nešto, — rekao je prijateljima, kao da se izvinjava, sedajući za sto.

— Zar? — pitao je Vovec. Uvek je govorio »zar« kad nije imao šta da kaže.

Bez jasno izražene radosti on je pred Gajskog spustio čašicu i nadneo je nad nju bocu, ali nije sipao nego je zastao u nekoj upitnoj pozi.

— Nikako, — zamahao je Gajski rukama. — Pojeo sam nešto . . .

— Otkud znaš? — s olakšanjem je izdahnuo Vovec i s nadom je pogledao Kolbaska.

— Hoću, hoću, — pokvario mu je raspoloženje Kolbasko. — Još nisam umro!

Đavo će ga znati! — progovorio je Gajski. — Nose se sa tom povešću! Pakost! Đubre! Bestijev, čak i on bolje piše! . . . Pa, dobro, možda sam subjektivan, odbili su mi priču, ali, pitam tebe, Vovec. . . Ti si talentovan, s besprekornim ukusom. . . Evo, pročitaj i reci! Samo pošteno! Ne moraš se ulagivati, sa tobom se u časopisu ne igraju. . .

— Još će me oni zvati! — najednom je Vovec zatresao bradom. — Belog konja će poslati, a ja ću im pokazati!

I Vovec je pokazivao kako će im pokazati.

— I dobro ćeš uraditi, — saglasio se Gajski. — Treba imati ponos.

— Sam se držim, — počeo se zanositi Vovec. — Zašto pisati budalaštine, bolje je ništa ne pisati! . . .

— A ja po tebi pišem budalaštine? — uvredio se Kolbasko.

— A ja još bolje — rekao je Gajski.

— Zašto ti »još bolje«? — skočio je na njega Kolbasko. — Kladam se da kod tebe ima više budalaština nego kod mene!

— Ja samo više pišem, — usprotivio se Gajski. — A talenat ima pravo i na škart.

— Belog konja će poslati, — viknuo je Vovec ispiivši svoju i Kolbaskovu čašicu.

— Još nisam umro! — reko je Kolbasko.

— Svi smo mi talentovani, — pomirljivo je rekao Arkan Gajski. — A strašno je kad nas guše nedaroviti! Pomisli! Nečiji sin! . . . Ja se ne kitim time što je u svoje vreme moj otac nepravedno izbačen s radničkog fakulteta. . . Evo, Vovče, pročitaj ti. Ti imaš besprekoran ukus. . .

— A zar ja imam loš ukus? — pitao je Kolbasko crveneći.

— Ti si pesnik, — primetio je Gajski, — a ovo je, ako dozvoljavate da kažem, proza. . .

— Zašto čitati budalaštine, bolje je uopšte ne čitati! — nije se smirivao Vovec. — Još će me oni zvati! Poslaće belog konja! A ja ću im pokazati!

— Poslaće, — hrabrio je Gajski. — Još kako će poslati! Isti onaj Indej Gordejević će poslati. . . Uzgred, po meni, on je malo udaren. . . Pročitao je ovu povest i kaže da se ponovo osetio muško. . . A?

— Indej Gordejević ništa ne govori uzalud, — najednom se uozbiljio Kolbasko i brzo — brzo je počeo misliti nešto svoje, strogo intimno, porodično, a zatim je odlučno zamolio: — Daj mi svesku na noć! Ujutro ću vratiti.

— Šta će ti to? — laskao mu je Gajski. — Ti si naš vitez!

— Meni nije potrebno, — ponosno je odgovorio Kolbasko, — hoću da pročita Ljudmila. . . Indej Gordejević ne govori uzalud. . .

— Ne mogu ti dati da nosiš kući, — rekao je Gajski, — ovo sam uzео od Olge Vladimirovne.

— Neću zvati Ljudmilku ovamo, — razložno je primetio Kolbasko i uz put je predložio: — Slušaj! Pročitaj naglas! Ipak verujem Indeju Gordejeviću! . . .

— Sve?! — uplašio se Gajski.

— Makar jedan komadić. . . Zar zaista. . .

— Dobro, — saglasio se Gajski, — ali upozoravam: sve je to pakost i đubre! Nikakve satire! . . .

— Dobro! Čitaj!

Kolbasko je razdrmao Vovca koji je već zadremao, i Gajski, otvorivši svesku negde na sredini, počeo je čitati unoseći u taj proces sav svoj negativan stav.

»Prvi ministar je izašao od madranta osećajući krajnje nezadovoljstvo. Prvi put u svojoj vladavini madrant je, čini se, posumnjao u ministrovu odanost. Madrant je mlad. Madrant ponet snagom svoje mladosti čini postupke koji samo njemu izgledaju pravilni, ali sve što madrant čini mora biti pravilno pre svega s gledišta države. Država je viševkovno drvo, a madrant je samo njegova kruna. Njegovu osnovu, njegovo stablo čine ministri i armija. A građani, crvi koji gamižu u zemlji i vodi — su njegovo korenje. Može se odseći kruna, ministri i armija rodiće novu. Može se odseći i stablo. Koren će ponovo stvoriti ministre i armiju, koji će stvoriti novu krunu. Ali, ako se razboli i počne da trune korenje — umreće čitavo drvo. Može se obožavati madrant i želeći mu večno zdravlje i cvetanje, ali ako njegovi postupci predstavljaju i najmanju opasnost za državu, treba ga ubiti, žaleći ga i prolivajući suze nad njegovim grobom. Može se madrant mrzeti i želeći mu trenutna stašna smrt, ali ako njegov život i delo jačaju drvo, mora se moliti nebo da se beskonačno produži život omlaznog bića, a kad ipak nastupi neminovni smrtni tren, prolivati suze tuđe i bola i istovremeno s olakšanjem odahnuti. . .

Naš čovek koji je juče stigao iz Zemlje Odvratnih Lica doneo je vesti da su tamo zamislili Veliki Pohod na madranta, a ako je to tako, onda je armada neprijateljskih fregata već na putu i najdalje deset dana posle Mladog mese-

ca biće ovde. Potrebno je udvostručiti armiju i podići dopunski talas utvrđenja. Ali madrant je podigao desnu obrvu i osmehnuo se svojim osmehom koji je izazivao jezu: zar madrantova armija nije najjača na svetu? Zar utvrđenja nisu sagrađena zato da neprijatelj o njihovoj zidine razbije glavu? Zar nije Prvi ministar svakog jutro o tome izveštavao? Zar je on obmanjivao svog madranta? Da, uzvišeni madrantu, to je tako. Čak je i više od toga. Ipak je madrant mlad. Reći liče na ženske ukrase, ali kad se leže s muškarcem moraju se skinuti. Građani su ogrezli u lenjost, armija se ugojila, Sveta Karasko se svakog dana sve više ljuti, a madrant kao da ništa ne primećuje. Brine ga nešto njegovo, ali Prvi ministar pogada šta je to »njegovo« — nešto drugo, kao bela vaša, koju je madrant preselio iz ružičastog dvorca u svoje odaje (!).

Takvog neće pamtili istorija države. Madrant je likvidirao arbake da bi svetilište pretvorio u dušek za sladostrasne potrebe! Ministri su uvredeni, žene ponižene. Dve od njih su se za vreme jučerašnje šetnje dobrovoljno bacile u bazen sa svetim klumonima. Nestao je Redos — madrantov ponos, nestao je neočekivano, slomivši vrat jednom stražaru i osakativši drugog. Ali ni to nije ogorčilo madranta. Saznavši to, on se samo nasmejao i naredio da se bleđa paganka prebaci u njegove odaje, na taj način davši da se shvati da više ne veruje obezbeđenju ružičastog dvorca, dakle, ne veruje ministru. Uzalud, madrantu? Oh, kako je uzalud! . . . Ministar je mudar. Poveri mu se i on će te izvući iz nabujalog potoka opasnosti. Ne poveravajući mu se sečeš ruku pomoći koja ti je pružena.

Eto zašto je Prvi ministar izašao od madranta krajnje nezadovoljan. Kada je prilazio zdanju saveta ministara zemlja i zidovi su zadržali od muklog grohota. Prvi ministar je shvatio: to riče Karasko opominjući sve da je ljuta.

Čikinit Kaelo je sreo ministra na ulazu u savet i, pavši na kolena, rekao da ima važan razlog za neodložan razgovor. Stari Kaelo je to tražio u nezgodan čas, ali važnost razloga, o kojem je nedvosmisleno govorio i njegov uplašen izgled primoravali su Prvog ministra da sasluša gazdu »Almanaha«. . . Dakle, juče u drugoj polovini dana, kada je bedni, odani Čikinit Kaelo, kao i obično, ne žaleći svoje snage i misli zato da bi zeleni i crveni »Almanah« obradovali poglede i sluh Prvog ministra i madranta. . . kad mu je uspelo da, čini se, nađe neviđene nijanse na palati krasnoćivosti. . . Shvataj, veliki ministre, i prelazim na važan razlog. . . Kad je nebo prosvetlilo Čikinit Kaela i obradovalo ga velikim otkrićem, koje je omogućavalo da se uzvišeni madrant veliča bezgranično. . . Svakako, veliki ministre! . . . Čikinit Kaelo je jedino želeo da te upozna. . . Pokoravam se, veliki ministre! . . . Tada se na vratima »Almanaha« pojavio prezreni građanin, očito sluga nekog Feruga, i spustio je pred Čikinita Kaela zlobnu i opasnu alegoriju, napisanu, zapamti, veliki ministre, na listu skupe hartije, u kojoj se grubim rečima (da moje oči nisu videle tako mrske reči) nalazi direktan poziv psu da rastrgne svog gospodara! . . . Ti shvatš, veliki ministre, koga nitkov Ferugo podrazumeva pod »psom« i kog gospodara treba da rastrgne?! Naredi da se ovde odseče glava glupom Čikinitu Kaelu zato što se usudio da na glas izgovara takve reči! . . . Madrantu odani Čikinit Kaelo je hteo da uhvati prezrenog slugu i da ga baci pred tvoje noge, ali gde je snaga bolesnom Čikinitu Kaelu? . . . Morao sam pribeci lukavstvu i zadržati rukopis kod sebe, da ga ne bih uplašio i izazvao sumnju, dati žuti kamen nade s predlogom da trećeg dana nakon Mladog meseca u »Almanah« donese još nešto i dobije nazad rukopis sa odgovarajućim preporukama. I sluga hulje Feruga je naseo na to i otišao je ništa ne posumnjavši. . . O, veliki ministre, pitaš gde je ta prokleta hartija? . . . Jadni Čikinit Kaelo je zaslužio smrt! On je nema! . . . Čim se prezreni sluga udaljio, stariji prepisivač, verovatno sa zlom namerom, odvuкао je pažnju lakovernog Čikinita Kaela, predloživši mu da siđe dole da bi proveo pripremanje crvenog »Almanaha«, i kada se naivni Čikinit Kaelo ponovo popeo na gornju terasu, baš onu koju je veliki ministar nedavno ljubazno posetio, hartija je nestala! . . .

Duboko zamišljen, Prvi ministar je hodao od jednog do drugog kraja sale saveta. Nije ga uzbudila sadržina hartije, o kojoj je govorio ovaj čelavi izrod, nego sama činjenica da se neko usudio da ispusti varnicu koja je zapalila buktnju. Prestupnu neopreznost je pokazao Čikinit Kaelo što nije za držao nepoznatog i što je dozvolio da nestane buntovnička hartija. Ali Prvi ministar veruje u odanost Čikinita Kaela i događaj pripisuje njegovoj staračkoj gluposti, inače Čikinit Kaelo ne bi sada na kolonima bio pred Prvim ministrom nego pred dželatnom Bastiom. Kazna koja čeka gazdu »Almanaha« je u budućnosti, a sada ima mogućnost da ispravi svoju krivicu usmeravajući svoju okretnost na to da zgazi škorpiona pre nego što on uspe da ugrize nekog, da ugasi buktnju pre nego što se rasplamsa plamen. Od toga trenutka pred kućom u kojoj je smešten »Almanah« dežuraće četiri predstavnika tajne službe da bi na znak Čikinita Kaela uhvatili bradonju sa obrijanom glavom čim se ponovo pojavi. I niko ne sme znati šta se desilo i o preduzetim merama da ne bi bilo hrane za bolesnu radoznalost i priče. A sada se starac može kupiti da ne bi svojim odvratnim izgledom i dalje razdraživao Prvog ministra.

Dugo je još koračao iz ugla u ugao. Ne, ne, sve ukazuje na jedno. Njegovo iskustvo, njegova mudrost, njegov njhu su ukazivali u velikom mehanizmu se nešto raštimovalo, razlabavilo. Madrant to još ne oseća ili ne želi da oseti, ali još pre mnogo godina tada još mlada Gerinda — najomiljenija žena oca sadašnjeg madranta — rekla je Prvom ministru da je on u nekom od svojih ranijih života bio pacov. I neka je to gadno i uvredljivo, Gerinda je bila u pravu: imao je izoštren osećaj za opasnost, koji ga ni sada ne vara, — u brod je počelo curiti. . .

Na tom mestu je grimasa iskrivila lice čitača i satiričar je glavačke izleteo iz sobe. Vratio se posle sedam minuta, zabrinut i ozbiljan.

— Ne, baš danas sam nešto pojeo, — rekao je Gajski sedajući na stolicu i određeno klimajući glavom.

— Slušaj! — rekao je Kolbasko. — A možda ova stvarčica tako deluje na tebe? Na tebe tako, a na Indeju Gordejevića drugačije. . .

— A zašto ne deluje na tebe? — naljutio se Gajski.

— Ne znam, — odgovorio je Kolbasko i neočekivano se obratio Vovcu: — Uzgred, ti se sećaš da si mi dužan šest i četrdeset?

— Podlo je svaki put podsećati prijatelja na to, — odrezao je Vovec obuhvatajući sto mutnim očima. — Čitaj, Arkan!

S ruskog: Aleksandar Badnjarević
(Nastaviće se)